

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA FEDERACIJE
SARAJEVO

A K C I O N I P L A N
ZA PROVEDBU MJERA IZ DOKUMENTA
«POLAZNE OSNOVE STRATEGIJE SIGURNOSTI DRUMSKOG SAOBRAĆAJA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE 2008.-2013.»

„...Na osnovu Zaključka Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, V. broj: 131/08 od 28. 02. 2008. godine, kao i Rješenja ministra Federalnog ministarstva unutrašnjih/unutarnjih poslova, broj: 01-07/2-04-2-904 od 26 03. 2008. godine, u skladu sa dokumentom «Polazne osnove strategije sigurnosti drumskog saobraćaja Federacije Bosne i Hercegovine 2008.-2013.», donosi se sljedeći...“

Sarajevo, septembar/rujan 2008.

SADRŽAJ

1.0. UVOD	3
2.0. SPECIFIČNOSTI AKCIONOG PLANA U PROVEDBI NA PODRUČJU FBIH	4
3.0. OBUHVAT AKCIONOG PROGRAMA NA PODRUČJU FBIH	7
3.1. AKCIONI PLAN - Federalno ministarstvo unutrašnjih/unutranjih poslova	8
3.1.1. Aktivnosti kantonalnih ministarstava unutrašnjih/unutarnjih poslova	9
3.2. AKCIONI PLAN - Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	13
3.3. AKCIONI PLAN - Federalno ministarstvo zdravstva	18
3.4. AKCIONI PLAN - Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke	21
4.0. OBJEDINJAVANJE REZULTATA I ANALIZA PROVOĐENJA MJERA	23
5.0. MATERIJALNO-TEHNIČKA SREDSTVA.....	24
6.0. VRIJEME I NAČIN IZVRŠENJA.....	24
Prilozi	25

1. UVOD

Akcioni plan provedbe mjera za poboljšanje saobraćaja predstavlja kontinuirani nastavak realizacije kratkoročnih i dugoročnih mjera iz dokumenta „Polazne osnove strategije sigurnosti drumskog saobraćaja Federacije BiH 2008.-2013.“. Prema broju saobraćajnih nezgoda, kao i postojećoj saobraćajnoj infrastrukturi, prema broju smrtno stradalih i povrijeđenih u saobraćajnim nezgodama, Bosna i Hercegovina spada u države izraženog rizika u odnosu na ostale zemlje u Evropi. Radi stabilizacije i pridruživanja Evroatlantskim integracijama, između ostalog, Bosna i Hercegovina mora preduzimati adekvatne mjere i aktivnosti na poboljšanju drumskog saobraćaja. Kao i u većini zemalja, u Bosni i Hercegovini mlađa i starija populacija je izložena visokom riziku. U toku dvije godine, 2004. i 2005., prosječno oko 14% smrtnih slučajeva i 27% povrijeđenih u Bosni i Hercegovini u saobraćaju bilo je starosti ispod 24 godine. U toku 2005. godine, do 40% povrijeđenih bili su mlade osobe. Statistika o saobraćajnim nezgodama na cestama u Bosni i Hercegovini je u procesu razvoja i trenutno su dostupni samo osnovni pokazatelji.

Pozicija	Opis uzroka saobraćajne nezgode	% učešća
1.	Neprilagođena brzina vozila	35
2.	Nepoštivanje prvenstva prolaza	11
3.	Nepropisno preticanje i obilaženje	7
4.	Alkoholiziranost učesnika u saobraćaju	6
5.	Odstojanje između vozila	3
6.	Greške pješaka	3
7.	Nepropisno mimoilaženje	1
8.	Tehnička neispravnost	1
9.	Nepropisno skretanje	0.5
10.	Greške biciklista	0.5
11.	Slijetanje sa ceste	0.3
12.	Ostali uzroci (vožnja unazad, nepr. prijevoz osoba, prijelaz preko želj. pruge i sl.)	31.7

Tabela 1: Uzročnici saobraćajnih nezgoda u Bosni i Hercegovini (policijski izvještaji)

	Ukupna frekvencija saobraćajnih nezgoda	Broj poginulih osoba	Broj teže povrijeđenih osoba	Broj lakše povrijeđenih osoba
2002.	33.417	400	2.384	6.619
2003.	35.069	451	2.481	7.665
2004.	34.910	417	2.241	7.147
2005.	34.520	377	1.993	7.140
2006.	35.344	414	2.051	7.905
UKUPNO	173.260	2.059	11.150	36.476

Tabela 2: Statistički podaci saobraćajnih nezgoda u BiH

	≥ 6 god	7-14	15-17	18-24	25-49	50-64	65 i više	Nepoznata starosna dob
2003.	152	523	256	1.654	3.265	122	328	331
2004.	154	594	268	1.769	3.378	124	329	371
2005.	166	539	281	1.834	3.473	128	343	154
2006.	150	530	307	1.679	3.402	139	451	781
UKUPNO	622	2.186	1.112	6.936	13.518	513	1.451	1.637

Tabela 3: Nastradale osobe u saobraćajnim nezgodama po starosnoj strukturi u BiH

Prema provedenim stručnim analizama, uzroci nastanka saobraćajnih nezgoda sa težim posljedicama su sljedeći:

- Prelazak na suprotnu traku (preticanje i obilaženje, nepažnja);

- Nepoduzimanje adekvatne radnje vozača (intenzivnog usporenja, bjezanja udesno ili ulijevo i dr.);
- Greške pješaka (rizičan prelazak, prelazak mimo pješačkog prijelaza, kretanje desnom ivicom ceste, pretrčavanje, neopreznost);
- Neadekvatna reakcija vozača (kasno reagiranje na usporenje, naglo poduzimanje usporenja, nepoduzimanjem izmicanja, nagli manevar volanom);
- Alkohol kod vozača;
- Brzina (velika, neprilagođena, nesigurnosna, neadekvatna);
- Neopreznost i nebudnost vozača (prolaska pored kolone pješaka, kretanje pored zaustavljenih vozila, malo odstojanje, kasno reagiranje na opasnost);
- Neadekvatno skretanje, uključivanje i isključivanje iz saobraćaja vozača;
- Greške bicikliste (neopreznosti, iznenadnim prelaskom ceste, iznenadnim skretanjem);
- Tehnička neispravnost vozila;
- «Sjećenje» krivine od strane vozača;
- Parkiranje (nepravilno parkiranje, uključivanje sa parking prostora);
- Alkohol kod pješaka;
- Kolovoz (oštećenja, zaleđenost i dr.);
- Greške motociklista;
- Izrazito nepovoljni vremenski uvjeti.

Iz navedenog je jasno da društvo izražavajući brigu za stradanja u saobraćajnim nezgodama, tu brigu mora kanalizirati ka najrizičnijoj skupini, a to su mladi do 24 godine. Iz navedenih razloga, ovaj Akcioni plan želi imati jasnu preventivnu i edukacijsku funkciju prema toj skupini.

S tim u vezi, sačinjene su osnove Strategije sigurnosti drumskog saobraćaja 2008.-2013., za područje Federacije Bosne i Hercegovine, na osnovu koje se provodi Program kampanja kojom se žele eliminirati ili smanjiti uzroci saobraćajnih nezgoda sa smrtno nastradalim i teže povrijeđenim licima, kao i sa velikim materijalnim štetama, uz jasnu preventivnu i edukacijsku funkciju prema najrizičnijoj skupini učesnika u saobraćaju.

Realizacijom Programa kampanje za poboljšanje sigurnosti saobraćaja u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2008.-2013. godina, kao i realizacijom Akcionog plana, žele se eliminirati ili smanjiti uzroci saobraćajnih nezgoda sa smrtnim posljedicama i teže povrijeđenim licima, kao i saobraćajnim nezgodama sa velikim materijalnim štetama, uz jasnu preventivnu funkciju prema najugroženijoj skupini učesnika u saobraćaju a to su mlađa lica do 24 godine starosti.

Smanjenje broja saobraćajnih nezgoda kao i smanjenje broja poginulih lica u saobraćaju za oko 5% na godišnjem nivou, odnosno 30% na period od šest (6) godina, imalo bi za posljedicu poboljšanje stepena sigurnosti u drumskom saobraćaju Bosne i Hercegovine do 2013. godine. To bi podrazumijevalo da bi Bosna i Hercegovina bila svrstana u zemlje sa srednjim brojem saobraćajnih nezgoda u Evropi.

2.0. SPECIFIČNOSTI AKCIONOG PLANA U PROVEDBI NA PODRUČJU FBIH

Osnovni preduvjeti koje treba implementirati da bi se moglo upravljati sigurnošću saobraćaja, između ostalog, su:

- sveobuhvatan, stabilan sistem organizacije društva, uz opći nivo angažiranja društvene zajednice (šira društvena osnova, odnosno uključivanje većeg broja institucija),
- poboljšanje strukture mjera društvene intervencije kroz preuzimanje većeg broja, prije svega, preventivnih mjera,

- dati odgovarajuće mjesto sigurnosti saobraćaja među općepriznatim potrebama društva,
- definiranje ciljeva i strateških aktivnosti kojima će se ti ciljevi ostvariti na podlozi izučениh pojava i uzroka saobraćajnih nezgoda,
- programirani pad smanjenja broja saobraćajnih nezgoda, što podrazumijeva postojanje kvalitetnih, stručno utemeljenih, osmišljenih, konkretnih, ekonomski opravdanih, praktično provodljivih programa i planova sigurnosti saobraćaja,
- pouzdan informacijski sistem, sa podacima koji su stručno elaborirani i dostupni velikom broju institucija,
- sistematska primjena stručno verificirane politike, prakse i racionalno korištenje resursa sigurnosti saobraćaja,
- postojanje državnog tijela za sigurnost saobraćaja, kao koordinacionih tijela za sigurnost saobraćaja na svim nivoima administrativnog organiziranja,
- ozbiljne i osposobljene naučne institucije koje se na multidisciplinarni način bave izučavanjem problema sigurnosti saobraćaja i primjenom odgovarajućih mjera,
- definiranje jasne uloge institucija u sistemu sigurnosti saobraćaja, posebno odnos između organa uprave i drugih institucija,
- definiranje odgovornosti institucija za stanje u ovoj oblasti,
- stalno praćenje, preispitivanje i unapređenje rada institucija,
- stalno praćenje i vrednovanje uloge, učinka, efekata, dometa i granica svake mjere društvene intervencije koja se preduzima,
- jačanje ustavnosti i zakonitosti, funkcioniranje pravne države i razvoj društvenih odnosa.

Za efikasno poduzimanje ciljeva i aktivnosti koje će dovesti do smanjenja uzroka nastanka saobraćajnih nezgoda, neophodno je imati pouzdane rezultate analize i provjerena saznanja koja će doprinijeti sigurnijoj sredini za sve korisnike drumskog saobraćaja. Plan i ciljevi aktivnosti na polju sigurnosti potrebno je da čine strateške, operativne i dodatne aktivnosti koje će obuhvatiti sljedeće stavke:

- jasno definirane programe aktivnosti,
- obim i kvalitet preciziranih ciljeva aktivnosti,
- jasno definirane nosioce aktivnosti,
- definiranje načina izvršenja aktivnosti i
- praćenje i vrednovanje rezultata programa i aktivnosti.

U namjeri da se ispune ciljevi Akcionog plana sigurnosti u drumskom saobraćaju, odnosno smanji broj poginulih u saobraćajnim nezgodama do 2013. godine, za 30%, Vlada Federacije je angažirala četiri ministarstva u čijoj nadležnosti su pojedini segmenti sigurnosti u saobraćaju.

Za efikasno funkcioniranje sistema sigurnosti saobraćaja, potrebno je i ažurno praćenje pojava. Funkcioniranje **informacionog sistema** je osnovni preduvjet za praksu i naučnoistraživački rad, a samim tim i uspješno suprotstavljanje ovim pojavama. **Baza podataka o saobraćajnim nezgodama** treba da obuhvati podatke o pojavnim oblicima, uzrocima i drugim elementima koji utiču na nastanak saobraćajnih nezgoda, cestama, signalizaciji i ostaloj instaliranoj opremi, strukturi vozila, vozačima motornih vozila, strukturi ostalih učesnika u saobraćajnim nezgodama, strukturi nastradalih i njihovim ozljedama i dr.

Specifični ciljevi Akcionog plana su:

- Upoznavanje ciljnih grupa sa posljedicama saobraćajnih nezgoda;
- Edukacija svih ciljnih grupa;
- Jačanje svijesti o pogubnosti kršenja saobraćajnih propisa;
- Podizanje saobraćajne kulture;
- Poboljšanje sigurnosti saobraćaja sa težim posljedicama;
- Smanjenje saobraćajnih nezgoda;

- Pružanje brže i efikasnije medicinska pomoći povrijeđenim učesnicima u saobraćajnoj nezgodi;
- Smanjenje broja prekršaja u saobraćaju; Uticaj na stručne i profesionalne javnosti za izvršenje njihovih obaveza;
- Smanjenje broja zastoja u saobraćaju i njihovog vremenskog trajanja.

S obzirom da statistika pokazuje da su u najvećem broju saobraćajnih nezgoda učesnici, nastradali ili oni koji su uzročnici saobraćajnih nezgoda mladi ljudi, **primarna ciljna skupina su mladi ljudi starosti do 24 godine života**. Najčešći uzroci saobraćajnih nezgoda sa smrtnim posljedicama i težim tjelesnim povredama kod ove skupine su brzina i preticanje vozila. Pored ostalog, realizacijom Akcionog plana želi se ukazati i na sljedeće:

- Pogubnost kršenja propisa o brzini i preticanju;
- Pogubnost konzumiranja alkohola i opojnih sredstava u odnosu na vožnju i učešće u saobraćaju;
- Postojanje alternativa u izražaju mladih.

Operativnim planom u okviru svih oblasti sigurnosti u saobraćaju i kroz nadležna ministarstva neophodno je obuhvatiti skupine i oblasti koje su navedene u tabeli 4.

<i>Ciljna skupina</i>	<i>Aktivnosti</i>
<i>Studenti i učenici</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Edukacija o propisima iz sigurnosti saobraćaja; Distribucija komunikacijskih materijala (brošura, letaka i sl.) o propisima iz oblasti sigurnosti saobraćaja, prilagođenih učenicima određenog uzrasta, koji će biti podijeljeni za vrijeme trajanja kampanje. Brošure koje su pojedina ministarstva štampala u proteklom periodu prilagoditi vizuelnom identitetu kampanje; ➤ Organiziranje kvizova i drugih vidova takmičenja u oblasti sigurnosti saobraćaja; ➤ Organiziranje javne tribine na koju će biti pozvani učenici srednjih škola i nastavnici;
<i>Mediji</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nakon otpočinjanja kampanje i realizacije Akcionog plana, bit će organizirana pres-konferencija u sjedištu FMUP-a, u Sarajevu, a zatim, prema usaglašenom, slijedi u svim kantonima; ➤ Sadržaj programa kampanje podijeliti novinarima; ➤ Organizirati sastanak sa novinarima i razmotriti mogućnosti partnerskog odnosa u realizaciji Programa kampanje i Akcionog plana; ➤ Lokalnim medijima distribuirati videospot, radiodžingl i dr. radi emitiranja tog komunikacijskog materijala; ➤ Sa medijskim kućama na lokalnom području ostvariti saradnju, te organizirati TV i radioemisije u kojima bi učestvovali stručnjaci iz oblasti sigurnosti saobraćaja i na kojima bi se razgovaralo o sigurnosti saobraćaja; ➤ Distribuirati plakate uobičajenog formata i lijepiti ih na školama i drugim uočljivim mjestima gdje je prisutan veći broj građana; ➤ Distribuirati letke koji će se dijeliti vozačima i drugim učesnicima u saobraćaju, posebno na dan kada se otpočne sa kampanjom; ➤ Distribuirati i ostali komunikacijski materijal u skladu sa procjenom; ➤ Na web-stranicama svih ministarstava postaviti svakodnevne informacije o kampanji sa fotografijama;
<i>Autoškole</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizirati sastanak s udruženjem autoškola na području svih kantona; ➤ Identificirati probleme i sagledati mogućnosti njihovog rješavanja;
<i>Komisija za polaganje</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizirati sastanak sa Ministarstvom za obrazovanje o temi preuzimanje nadležnosti kada je u pitanju rad autoškola i komisija za

<i>vozačkih ispita</i>	polaganje vozačkih ispita;
<i>Tehnički pregledi vozila</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizirati i održati sastanak sa predstavnicima tehničkih pregleda vozila; ➤ Identificirati probleme u njihovom radu;
<i>Vozači motocikla, bicikla i pješaci</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Preventivne mjere; ➤ Represivne mjere;
<i>Stručne i profesionalne javnosti</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Obavijestiti ih o provođenju Programa kampanje i Akcionog plana i zatražiti da sagledaju mogućnosti njihovog doprinosa u provođenju kampanje; ➤ Pripremiti i održati okrugli sto o temi «Poboljšanje sigurnosti saobraćaja»; ➤ Održati sastanak sa predsjednicima općinskih sudova – odjeljenja za prekršaje;
<i>Interne javnosti</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Unutar ministarstava istaći komunikacijski materijal produciran za realizaciju Programa kampanje i Akcionog programa; ➤ Na oglasnim pločama Ministarstva i policijskih uprava istaći Program i Plan za poboljšanje sigurnosti saobraćaja; ➤ Cirkularnim pismom ministra istaći temeljne odrednice kampanje i upoznati sve službenike sa sadržajem kampanje;
<i>Općine i mjesne zajednice</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ S općinskim načelnicima održati sastanak radi prezentacije Programa kampanje i Akcionog plana; ➤ U općinskim prostorijama organizirati javne tribine o temi «Sigurnost u saobraćaju»;
<i>Građani</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Predviđene aktivnosti po prethodno navedenim ciljnim grupama bit će usmjerene prema svim građanima.

Tabela 4: Obuhvat skupina i oblasti u Akcionom programu

3.0. OBUHVAT AKCIONOG PROGRAMA NA PODRUČJU FBiH

Dinamičan razvoj društva u cjelini u posljednjim decenijama u cijelom svijetu rezultirao je velikim brojem nesuglasica. U takvim uvjetima saobraćaj kao integrator svih komunikacijskih zbivanja imao je neusaglašenu komponentu razvoja. Ovakav dinamičan razvoj, kako broja novoprodučenih motornih vozila tako i onih koja su u upotrebi, nije adekvatno praćen razvojem cestovne infrastrukture. Ovakav negativan odnos između razvoja motornih vozila i cestovne infrastrukture doveo je do pogoršanja uvjeta pod kojima se odvija saobraćaj, a samim tim došlo je i do pogoršanja sigurnosti drumskog saobraćaja. Posljedica ovakvog neharmoniziranog razvoja je veliki broj saobraćajnih nezgoda sa fatalnim ishodom. Rastući trend saobraćajnih nezgoda je uzrokovan mnogim nedostacima koji su evidentni u svim segmentima sigurnosti drumskog saobraćaja. Za povećanje stepena sigurnosti u saobraćaju, prije svega, neophodno je poduzeti aktivnosti koje moraju biti organizirane, stručno vođene i praćene. Osnovni preduvjet za poduzimanje aktivnosti na svim poljima društvenog rada je dobro poznavanje karakteristika postojećeg stanja, što se svakako odnosi i na polje sigurnosti u saobraćaju, nakon čega je neophodno naučno definirati mjere i postupke za provođenje odgovarajućih mjera i svođenje uzroka nastanka saobraćajnih nezgoda na najmanju mjeru. U cjelovitom istraživanju sigurnosti u saobraćaju, potrebno je obuhvatiti faktore koji direktno utiču na sigurnost u saobraćaju, a to su: čovjek, cesta, vozilo i okolina. Ustavom BiH definirane su i nadležnosti u oblasti saobraćaja. Međudržavni i entitetski saobraćaj je definiran na nivou države, s tim da u segmentu upravljanja cestama državnog i međudržavnog značaja nije još pravno regulirana. Na nivou entiteta postoje entitetski zakoni o cestama, kao pravni okvir za aktivnosti u domenu cestovne infrastrukture. Ovim zakonima uređuje se pravni položaj javnih cesta: upravljanje, građenje, održavanje, zaštita cesta i uvjeti obavljanja transporta, te finansiranje javnih cesta. Na nivou države ne postoji odgovarajuća pravna regulativa u svim segmentima saobraćaja i transporta, što zbog sporosti ministarstva transporta BiH, što zbog u cjelosti nedefinirane nadležnosti nad pojedinim

oblastima. Pravni okvir za sve aktivnosti i institucionalno organiziranje na nivou države poboljšani su formiranjem Ministarstva za komunikacije i transport BiH. Ovo ministarstvo na nivou države Bosne i Hercegovine vodi aktivnosti međudržavnog i međuentitetskog transporta i infrastrukture, saraduje sa međudržavnim organizacijama, priprema strateške i planske dokumente iz oblasti međunarodnog i međuentitetskog cestovnog transporta i infrastrukture.

U provođenju zacrtanih ciljeva i mjera u Polaznim osnovama strategije sigurnosti drumskog saobraćaja za period 2008.-2013. godina, očekivati je aktivno učešće i razradu akcionih programa u segmentu sigurnosti u saobraćaju od državnih institucija (ministarstva transporta i komunikacija) preko entitetskih institucija, od ministarstva prometa/saobraćaja sa pratećim institucijama ovog ministarstva, entitetskih ministarstava unutrašnjih poslova sa svojim nižim organizacionim jedinicama, pa preko ministarstva obrazovanja i njegovih institucija do ministarstva zdravstva i pratećih institucija.

3.1. AKCIONI PLAN - Federalno ministarstvo unutrašnjih/unutranjih poslova

Da u saradnji sa nadležnim ministarstvima Federacije BiH, kao i MUP-ovima kantona, realizira Akcioni plan u kojem će biti obuhvaćene i aktivnosti kantonalnih MUP-ova u predviđenom periodu, te da s tim u vezi preduzima i sljedeće aktivnosti:

Aktivnosti	Rokovi	Nosioci
- Da koristi pomoć i usluge, odnosno tehničku i drugu podršku odabrane Agencije za provođenje kampanje za poboljšanje sigurnosti saobraćaja u Federaciji BiH;	Svakodnevno	FMUP i MUP kantona
- Da u realizaciji Akcionog plana koristi stručna lica, usluge i druga materijalno-tehnička sredstva Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, Federalnog ministarstva zdravstva, Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, kao i drugih institucija na nivou Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno odgovarajućih institucija na kantonalnom nivou;	Svakodnevno	FMUP i MUP kantona
- Svakodnevno pratiti realizaciju Akcionog plana uz analitičko praćenje rezultata aktivnosti. Osigurati koordinaciju i razmjenu informacija između svih učesnika u provođenju kampanje i aktivnostima prema Akcionom planu;	Svakodnevno	FMUP i MUP kantona
-Koordinirati aktivnostima uz instruktivno-nadzornu ulogu u realizaciji Akcionog plana;	Jedanput mjesečno	FMUP i MUP kantona
-Pri kraju kampanje i realizacije Akcionog plana organizirati okrugli sto o temi «Mogućnost poboljšanja sigurnosti saobraćaja», gdje bi učestvovali predstavnici svih ciljnih grupa, a posebno stručnih i profesionalnih javnosti. Tom prilikom donijeti zaključke koje aktivnosti poduzeti da bi se došlo do poboljšanja stanja sigurnosti saobraćaja;	Na kraju kampanje	FMUP i MUP kantona
-Po okončanju kampanje i realizacije Akcionog plana održati pres-konferenciju na kojoj će se rezimirati rezultati provedene kampanje;	Na kraju kampanje	FMUP i MUP kantona
-O rezultatima realizacije kampanje i Akcionog plana, sačinjavat će se godišnji izvještaji (2008.-2013. godina) i dostavljati Vladi Federacije BiH radi informiranja.	Jedanput godišnje	FMUP i MUP kantona

3.1.1. Aktivnosti kantonalnih ministarstava unutrašnjih/unutarnjih poslova

Svaki kantonalni MUP će za područje svog kantona sačiniti Akcioni plan za provedbu smjernica i mjera iz dokumenta «Polazne osnove strategije sigurnosti drumskog saobraćaja Federacije Bosne i Hercegovine 2008.-2013.», kao i «Programa kampanje za poboljšanje sigurnosti saobraćaja u Federaciji Bosne i Hercegovine, koji će biti integralni dio Akcionog plana Federalnog ministarstva unutrašnjih/unutarnjih poslova».

Prilikom sačinjavanja Akcionih planova MUP-ova kantona pridržavati se smjernica datih u «Polaznim osnovama strategije sigurnosti drumskog saobraćaja 2008.-2013.» kao i smjernica datih u «Programu kampanje za poboljšanje sigurnosti saobraćaja u Federaciji Bosne i Hercegovine». Pored navedenog, u akcionim planovima kantonalnih MUP-ova, bit će obuhvaćene i sljedeće aktivnosti:

MJERE PREVENCIJE I EDUKACIJE		
Aktivnosti	Rokovi	Nosioci
U svim policijskim stanicama na području kantona organizirati sastanke sa direktorima osnovnih škola i nastavnicima zaduženim za saobraćajno obrazovanje školske omladine. Na tim sastancima prezentirati Akcioni plan i inicirati učešće škola u realizaciji zadataka iz navedenog plana. Također na tim sastancima dogovoriti održavanje predavanja u trajanju od jednog školskog sata u svim razredima osnovnih i srednjih škola o temi sigurnost saobraćaja. Za predavanja treba pružiti stručnu pomoć školama, odnosno zadužiti saobraćajnog policijskog službenika koji će prisustvovati predavanjima i dati svoj stručni doprinos. Pored navedenog, na sastancima treba inicirati rad školskih saobraćajnih patrola na sigurnim i prikladnim dionicama puta;	Dva puta godišnje	MUP kantona
Na nivou svih policijskih stanica, održati sastanke sa predstavnicima autoškola i članovima komisija za polaganje vozačkih ispita sa području općine, upoznati ih s Akcionim planom i problemima koji se javljaju zbog neadekvatne osposobljenosti vozača za upravljanje motornim vozilom, te od njih zahtijevati odgovorniji odnos prema obuci vozača i provjeri znanja;	Dva puta godišnje	MUP kantona
Radi prevencije, kod realizacije aktivnosti iz Akcionog plana, ostvariti kontakt i kvalitetnu saradnju sa pripadnicima štampanih i elektronskih medija. U tom cilju uključivati i pripadnike medija u rad sa policijskim službenicima u obavljanju svakodnevnih poslova i zadataka na reguliranju saobraćaja. Potrebno je osigurati svakodnevno informiranje građana o svakodnevnim događajima iz sigurnosti saobraćaja, preduzetim mjerama i ostvarenim rezultatima. Obavješćavanje javnosti organizirati putem portparola i neposredno od policijskog službenika ili od rukovodstva u ministarstvima. Za medijsku kampanju pripremiti određene statističke pokazatelje vezane za saobraćajne nezgode i posljedice u nezgodama, štete prouzrokovane zbog nepoštivanja Zakona i pravila iz saobraćaja, te činjenja prekršaja iz oblasti sigurnosti saobraćaja. U okviru kampanje i realizacije Akcionog plana, sa predstavnicima medija dogovoriti nastup predstavnika MUP-a, ili drugih subjekata odgovornih za saobraćaj u posebno organiziranim emisijama, a po mogućnosti i kontakt-emisijama;	Svakodnevno	MUP kantona

Sa dječijim školskim saobraćajnim patrolama dijeliti letke i komunikacijski materijal. Posebno letke kojima se, o posljedicama koje mogu proisteći zbog nepažnje i nepoštivanja pravila iz oblasti saobraćaja, neposredno upoznavaju vozači i drugi učesnici u saobraćaju;	Jedanput mjesečno	MUP kantona
U okviru preventivnih mjera, svim saobraćajnim patrolama dati zadatak da prilikom redovne kontrole učesnika u saobraćaju upozoravaju vozače na opasnosti koje vrebaju u saobraćaju;	Svakodnevno	MUP kantona
U saradnji sa ministarstvom za pravosuđe i upravu organizirati radni sastanak sa predsjednicima općinskih sudova – prekršajna odjeljenja, na kojima će se analizirati ostvarivanje kaznene politike, kao i problematika u njihovom radu;	Dva puta godišnje	MUP kantona
U okviru prevencije, dodatno educirati policijske službenike kada je u pitanju turistička sezona i način ophođenja sa stranim državljanima.	Svakodnevno	MUP kantona
REPRESIVNE MJERE		
- Intenzivirati rad policijskih službenika u saobraćajnim patrolama na uočavanju težih prekršaja (upravljanje vozilom pod djelovanjem alkohola ili nekog nedozvoljenog narkotičkog sredstva, prekoračenje dozvoljene brzine, vožnja tehnički neispravnih i neregistriranih vozila, nepropisno preticanje i dr.) i izricati sankcije u skladu sa zakonom;	Svakodnevno	MUP kantona
Za vozače koji često ponavljaju teže prekršaje u saobraćaju, sugerirati sudovima da im se izriču zakonom propisane mjere upućivanja na dodatnu obuku propisa iz sigurnosti saobraćaja;	Dva puta godišnje	MUP kantona
Izvršiti analizu izrečenih mjera za vozače koji su upravljali motornim vozilom pod djelovanjem alkohola ili za vozače za koje se osnovano pretpostavlja da su bolesni i da iz zdravstvenih razloga nisu u mogućnosti upravljati vozilom, te takve vozače upućivati na vanredni ljekarski pregled;	Dva puta godišnje	MUP kantona
Maksimalno koristiti mjeru upućivanja vozila na vanredni tehnički pregled i to u svim slučajevima kada je očito da su vozila tehnički neispravna (pneumatici, upravljački mehanizam, kočni mehanizam i drugo);	Svakodnevno	MUP kantona
U saradnji sa ministarstvima prometa i komunikacija, u toku akcije koristiti adekvatnu vagu i vršiti kontrolu osovinskog pritiska s obzirom da se često dešava da vozači upravljaju teretnim motornim vozilima sa prekoračenjem osovinskog opterećenja vozila;	Jedanput sedmično	MUP kantona
Kontrolu učesnika u saobraćaju obavljati na dionicama puta na kojem se najčešće vrše prekršaji i događaju saobraćajne nezgode;	Svakodnevno	MUP kantona
Rukovodni radnici u policijskim upravama posebnu pažnju trebaju posvetiti pravilnoj i potpunoj pripremi policijskih službenika za odlazak na službu, kao i povratak sa službe. Kvaliteno ih pripremati za izvršenje službenog zadatka uz konkretizaciju aktivnosti prema datim zadacima. Po povratku sa službe da sačinjavaju kvalitetne i potpune izvještaje o obavljenom radu. Policijske službenike u saobraćajnim patrolama koji ne budu ostvarivali dobre i kvalitetne rezultate u radu treba zamijeniti drugim policijskim službenicima, a njih rasporediti na druge poslove i zadatke;	Svakodnevno	MUP kantona
Rukovodni radnici treba da osiguraju kvalitetnu kontrolu rada svih saobraćajnih patrola. Kontrolu vršiti svaki dan najmanje jedanput u jednoj smjeni. Kontrolu će obavljati rukovodni službenici nadležnih policijskih uprava i stanica;	Svakodnevno	MUP kantona

Policijski službenici zaduženi za reguliranje i kontrolu saobraćaja će na svom području svakodnevno evidentirati uočene nedostatke na putevima (udarne rupe, propuste, rigole, odrone, divlje priključke, nedostatak vertikalne i horizontalne signalizacije na putu i dr.) i u svim slučajevima, kada se utvrdi odgovorna firma i odgovorno lice za održavanje puta, onda podnositi zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka u skladu sa zakonom. Ukoliko se utvrdi da za određenu dionicu puta nema odgovorne firme za njeno održavanje, tražiti odgovorno lice u Ministarstvu prometa i komunikacija FBiH i kantona, odnosno u nadležnoj općinskoj službi, te protiv tih lica podnositi zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka za učinjene propuste i nedostatke na putu.	Svakodnevno	MUP kantona
MJERE NADZORA I KONTROLE		
Radi ostvarivanja potpunog uvida u rad i stanje u pojedinim službama koje se bave problematikom sigurnosti saobraćaja na području Federacije BiH, u toku kampanje i realizacije Akcionog plana izvršiti kontrolu i nadzor nad radom većih firmi koje se bave prijevozom robe i putnika;	Dva puta godišnje	MUP kantona
Upravni nadzor nad radom stanica za tehnički pregled vozila vrši Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, odnosno stručna organizacija određena od strane Federalnog ministarstva;	Dva puta godišnje	MUP kantona i Stručna organizacija određena od strane FMPiK
Odjeljenja ili druge odgovarajuće organizacione jedinice za administraciju ministarstva unutrašnjih poslova kantona organizirat će kontrolu rada referata za registraciju motornih vozila u odjeljenjima za administraciju po policijskim upravama;	Dva puta godišnje	MUP kantona
Izvršiti kontrolu rada organizacionih jedinica zaduženih za kontrolu i reguliranje saobraćaja o pitanju realizacije zadataka. Prilikom ove kontrole ostvariti uvid u patrolne dosjee, stanične evidencije, prekršajne prijave i zahtjeve za pokretanje prekršajnog postupka za prekršaje iz oblasti sigurnosti saobraćaja, ostvarene rezultate rada u radu saobraćajnih policijskih službenika, izvještaje o radu i planove rada policijskih službenika u saobraćajnim patrolama i drugo.	Dva puta godišnje	MUP kantona
SPECIFIČNE MJERE I AKTIVNOSTI		
Rad u zajednici i sa pripadnicima lokalne zajednice: pružati adekvatnu pomoć djeci, nemoćnim starijim osobama i invalidima kada učestvuju u saobraćaju;	Svakodnevno	MUP kantona
Mjere i aktivnosti oko učešća u saobraćaju vozila DKP predstavništava u BiH, kao i vozila koja se kreću pod pratnjom policije	Svakodnevno	MUP kantona
Mjere i aktivnosti koje se preduzimaju kod održavanja masovnih okupljanja građana na velikim sportskim, vjersko-kulturnim manifestacijama, te drugim manifestacijama u kojima učestvuje veliki broj lica i vozila u saobraćaju;	Dok traje manifestacija	MUP kantona
Mjere i aktivnosti u vezi sa sigurnosti saobraćaja u vrijeme poljoprivredene sezone, kada u saobraćaju učestvuje veliki broj poljoprivrednih mašina sa priključcima i zaprežnih vozila;	Dok traje sezona	MUP kantona
Mjere i aktivnosti za vrijeme trajanja zimske turističke sezone na zimskim skijalištima, kao i mjere i aktivnosti za vrijeme trajanja ljetne turističke sezone.	Dok traje sezona	MUP kantona

Dodatne aktivnosti Federalnog i kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova sa nositeljima i izlaznim rezultatima akcionog plana

Naziv aktivnosti	Odgovorni subjekti i nosioci aktivnosti	Rok	Izlazni rezultati
Povećanje nivoa tehničke ispravnosti motornih vozila kroz osiguranje saobraćajne inspekcije	FMUP Ministarstva unutaršnjih poslova kantona	Kontinuirano	Dovođenje na što manji broj učesnika u saobraćaju koji su učestvovali u saobraćajnim nezgodama bez položenog vozačkog ispita i bez registriranog, odnosno tehnički nepregledanog vozila
Primjena savremenog represivnog djelovanja i odgovarajućeg preventivnog djelovanja policije	FMUP Ministarstva unutaršnjih poslova kantona	Kontinuirano	Implementirati savremeni oblik represivnog i preventivnog djelovanja policije
Suzbijanje vožnje pod utjecajem alkohola i opojnih droga u saobraćaju	FMUP Ministarstva unutaršnjih poslova kantona	Kontinuirano	Manji broj učesnika saobraćajnih nezgoda pod utjecajem alkohola i opojnih droga
Suzbijanje vožnje bez položenog vozačkog ispita	Ministarstva unutaršnjih poslova kantona	Kontinuirano	Smanjenje broja učesnika bez položenog vozačkog ispita
Unapređenje saobraćajne statistike i analize	FMUP Ministarstva unutaršnjih poslova kantona	2008.-2009.	Statističke izvještaje BiH prilagoditi evropskim
Izrada programa kontinuirane edukacije osoblja unutrašnjih poslova	FMUP Ministarstva unutaršnjih poslova kantona	Kontinuirano	Implementacija kontinuirane edukacije
Uspostaviti razmjenu informacija između institucija koje su uključene u saobraćajnu problematiku	Nadležne institucije	2008.-2013.	Razmjena informacija između institucija
Analiza stanja kadra, opreme i organizacije policijskih stanica	Ministarstva unutaršnjih poslova kantona	2008.-2009.	Napraviti analizu stanja policijskih stanica
Jedinstven standard organizacije i opremljenosti policijskih stanica u skladu s evropskim standardom	Ministarstva unutaršnjih poslova kantona	2008.-2009.	Primjena evropskih standarda u organizaciji i opremljenosti policijskih stanica
Primjena savremenih uređaja za detekciju brzine	Ministarstva unutaršnjih poslova kantona	Kontinuirano	-Utvrđivanjem dopuštene brzine kretanja vozila na cestama u optimalnim saobraćajnim uvjetima (oko 80 %

			vozača, a ostalih 20 % vozača ne smiju utvrđena ograničenja prekoračivati za više od 15 %), -Raspon svih brzina kretanja vozila u saobraćajnom toku trebala bi iznositi najviše 10 %
Upotreba sigurnosnog pojasa i dnevnih svjetala na vozilima	Ministarstva unutarnjih poslova kantona	Kontinuirano	Postizanja visokoprocentnog korištenja sigurnosnog pojasa u vožnji kod vozača i putnika
Poštivanje semaforškog svjetla	Ministarstva prometa i Ministarstva unutarnjih poslova kantona	Kontinuirano	Razvijati sisteme elektronskog nadzora poštivanja semaforškog načina reguliranja saobraćaja na raskrscima
Prilagođavanje zakonodavstva prema posljedicama i uzrocima saobraćajnih nezgoda	FMUP	Kontinuirano	Smanjenje broja saobraćajnih nezgoda sa tragičnim ishodom

3.2. AKCIONI PLAN - Federalno ministarstvo prometa i komunikacija FBiH

Kao posljedica događanja u posljednje dvije decenije, za oblast cesta nisu urađeni strateški dokumenti na osnovu kojih bi se definirao strateški pristup planiranja poštujući stvarne prioritete uvažavajući funkcionalno gospodarenje sustavom cesta kao javnim dobrom u općoj uporabi i kompatibilnosti s ostalim sustavima. Donošenjem dokumenata koji su prikazani u sljedećoj tablici koji predstavljaju strateške dokumente, imali bismo osnovu na kojoj se mogu stvarati uvjeti za sigurnije odvijanje prometa na cestama.

A. STANJE U OBLASTI CESTA

OPIS	AKTIVNOSTI	NOSITELJ	NAPOMENA
Stanje cesta je u osnovi loše i ispod je standarda EU	Analiza postojećeg stanja cesta	Direkcija cesta	
Nije donesena Strategija razvoja i održavanja javnih cesta		Vlada FBiH Parlament FBiH	
Nije donesen Srednjoročni program održavanja javnih cesta	Izrada, usvajanje i donošenje	Vlada FBiH	U svrhu realizacije, neophodno donošenje dokumenta

Godišnji plan i program održavanja i zaštite cesta se rade kao okvirni dokumenti	Planove raditi na temelju smjernica Vlade i resornog Ministarstva	Direkcije cesta, FMPIK i Vlada FBiH	
Rekonstrukcija i pojačano održavanje se radi na neadekvatan način bez definiranja prioriteta održavanja cesta	Izrada studije i projekata za najfrekventnije dionice cesta kroz koje će se definirati: održavanje i zaštita, sanacija, rekonstrukcija i modernizacija pojedinih dionica ceste i raskrižja, izgradnja trećih traka, preoblikovanje raskrižja u kružne tokove, uređenje površina za zaustavljanje vozila	FMPIK i Direkcija cesta	
Sredstva namijenjena za financiranje cesta nisu na adekvatnoj razini i često se nenamjenski troše	Dosljedna, pravilna i zakonita primjena zakonskih odredbi u pogledu naplaćivanja naknada i namjensko trošenje sredstava na svim razinama	Direkcija cesta	
Prometni projekti postojećih magistralnih cesta nisu urađeni premda je to zakonska obveza	Usklađivanje postojećih i izrada prometnih projekata magistralnih cesta prema zakonu	Direkcija cesta	
CESTOVNI OBJEKTI			
Stanje objekata je neujednačeno i prilično loše: mostova, tunela, galea, podvožnjaka, nadvožnjaka, podhodnika potpornih i oblotnih zidova Stacionari, objekti i uređaji za odvodnju, pješačke staze, odmorišta, parking prostori na cestama i autobuska stajališta ili nisu izgrađena ili uređena	-Analiza postojećeg stanja te sanacija klizišta, skarpi, asfaltnih površina, tunela, mostova i drugih cestovnih objekata. -Kontrola, održavanje, obilježavanje, osvjetljavanje dionica i objekata, preoblikovanje raskrižja u kružne tokove, izgradnja prijelaza i podhodnika	Direkcija cesta	
Razvrstavanje-kategorizacija cesta se radi po starom propisu bivše Republike BiH	Izrada akta (provedbenog propisa) o razvrstavanju kategorizaciji cesta	FMPIK Vlada FBiH	Neophodno donošenje dokumenata na razini BiH
Evidentni su nedostaci na cestama: crne točke i prijelazi (prutni i pješački)	Analiza postojećeg stanja opasnih dionica na cestama	Direkcija cesta i nadležni MUP	

B. PROMETNA SIGNALIZACIJA I OPREMA CESTE

Prometna signalizacija ima veoma značajnu ulogu u stvaranju pretpostavki za sigurno odvijanje prometa na cestama

OPIS	AKTIVNOSTI	NOSITELJ
Pojava otuđivanja i devastiranja signalizacije i opreme sa cesta	Utvrđivanje stanja i zaštita	Direkcija cesta i nadležni MUP
Način-tehnika postavljanja signalizacije	Poštivati projekte i pravilnike	Direkcija cesta
Postojeća nevažeća signalizacija na cestama	Generalno uklanjane signalizacije ispred tunela, mostova i raskrižja	Direkcija cesta
Semaforizacija raskrižja	Postavljanje svjetlosne signalizacije na raskrižjima	Direkcija cesta
Horizontalna signalizacija	-Blagovremeno izvođenje horizontalne signalizacije minimalno dva puta godišnje (pred zimu i nadolazeću turističku sezonu) -Primjena standarda o kvalitetu boja za horizontalnu signalizaciju	Direkcija cesta
Signalizacija za zahvate na cestama	-Obilježavanje svih zahvata (radovi, privremene obustave prometa - elementarne nepogode) na cestama adekvatnom prometnom signalizacijom sukladno pravilnicima i -Kontrola obilježavanja adekvatnom signalizacijom	Izvođač radova Direkcija cesta Inspektori za ceste Direkcija cesta i Izvođač radova
Turistička signalizacija	Plansko postavljanje turističke signalizacije	Direkcija cesta i nadležna turistička zajednica
Oprema cesta	-Postavljanje zaštitnih ograda i posebnih objekata na cestama, posebno na mjestima gdje prelazak nije dozvoljen i -Postavljanje posebnih objekata na cesti za smanjenje brzine kretanja vozila	Direkcija cesta i izvođač radova

C. IZVOĐENJE RADOVA (OPERATIVA)

Vrijeme, način i tehnika izvođenja radova na javnim cestama imaju izražen direktan i indirektni utjecaj na stanje i sigurnost odvijanja cestovnog prijevoza.

OPIS	AKTIVNOSTI	NOSITELJ
Vrijeme, način-tehnika izvođenja radova na cestama	Prilagoditi intenzitetu prometa	FMPiK i Direkcija cesta
Kvalitet radova i materijala	Povećati nivo kontrola angažiranjem supervizora	Direkcija cesta
Kontrola kvaliteta	Konstantno prisustvo prilikom izvođenja radova uz dodatno angažiranje nadležne inspekcije	Nadzor Inspektori za ceste

Obilježavanje radova na cesti	Obavezno postavljanje adekvatne prometne signalizacije na cesti u skladu s odobrenim prometnim rješenjem	Izvođač radova
-------------------------------	--	----------------

D. REGULATIVA I PROPISI

Za uređenje stanja u oblasti cesta od izuzetne je važnosti donošenje zakona i podzakonskih akata na svim razinama vlasti. Na razini Federacije BiH neophodno je donijeti ili doraditi sljedeće propise.

OPIS	AKTIVNOSTI	NOSITELJ
Zakon o cestama F BiH	Donijeti novi Zakon	Vlada FBiH Parlament FBiH
Podzakonski akti	Donošenje i usklađivanje pravilnika i drugih akata	FMPiK
Primjena zakona i podzakonskih akata	Dosljedno primjenjivati Zakone i podzakonske akte iz oblasti, osobito: Zakon o cestama Pravilnici Smjernice	FMPiK, Direkcija cesta, Izvođač radova, Projektant i Nadzor
Pravilnik o postupku kod prometnih nezgoda i Zapisnik	Donijeti pravilnik i doraditi Zapisnik o prometnim nezgodama	FMPiK i MUP, prisustvo predstavnika Direkcije cesta i vještaka prometne struke

E. REŽIM PROMETA

Poduzimanjem adekvatnih rješenja kod definiranja režima prometa mogu se postići značajne uštede i značajno doprinijeti funkcionalnijem i sigurnijem odvijanju prometa na cestama.

OPIS	AKTIVNOSTI	NOSITELJ
Usklađivanje režima prometa na magistralnim cestama	-Odrediti dionice cesta i vrijeme za ograničenje prometa u udarnim terminima. -Poduzeti poticajne mjere za veće korištenje javnog prijevoza (željeznica, autobusi i tramvaji).	FMPiK
Naftni derivati se prevoze cestama, što predstavlja opterećenje na cestama, nemogućnost adekvatne kontrole kao i opasnost po okoliš	Prijevoz nafte i kabastih tereta, vanredni prijevoz usmjeriti na željeznički prijevoz	Direkcija cesta i nadležni MUP

F. ZAŠTITA CESTA

Adekvatnom zaštitom cesta umnogome se mogu zaštititi ceste od propadanja i u značajnoj mjeri doprinijeti sigurnijem odvijanju prometa.

Naziv aktivnosti	Aktivnosti	Rokovi	Nosioci aktivnosti
Mjere zaštite cesta	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zaštita kolnika od prekomjernog opterećenja, ➤ zaštita od gradnje objekata u cestovnom i zaštitnom pojasu, ➤ reguliranje gradnje prilaznih cesta i autobuskih stajališta, ➤ osiguranje preglednosti na raskrižjima i u krivinama, ➤ zaštita od nekontroliranog izlaska većeg broja ljudi, djece, te stoke i divljači na cestu, ➤ sprečavanje obavljanja radnji i u cestovnom pojasu kojima bi se mogla oštetiti cesta, odnosno ugrožavati promet ili povećati troškovi održavanja ceste, ➤ reguliranje odnosa sa susjedima uz cestu, ➤ reguliranje postavljanja kablova, vodova i instalacija u trupu ceste i cestovnom pojasu, ➤ sprečavanje deponiranja materijala na cesti i uz cestu, ➤ uklanjanje zaostalih, pokvarenih, napuštenih i havarisanih vozila sa ceste i cestovnog pojasa, ➤ reguliranje postavljanja i dopune prometne signalizacije, reguliranje postavljanja reklamnih panoa, evidencija cesta, cestovnog pojasa, prometne signalizacije i opreme na cestama, ➤ obveza ugovaranja i održavanja i zaštite cesta. 		Direkcija cesta i inspektori za ceste
			Direkcija cesta i inspektori za ceste

Dodatne aktivnosti Federalnog i kantonalnih ministarstava prometa i direkcija za ceste sa nositeljima i izlaznim rezultatima akcionog plana

Naziv aktivnosti	Odgovorni subjekti i nosioci aktivnosti	Rok	Izlazni rezultat
Analiza stanja cestovne infrastrukture	Direkcija cesta	2008.-2009.	Izvršena analiza stanja cestovne infrastrukture
Osigurati rekonstrukciju i modernizaciju postojeće cestovne infrastrukture	Federalno ministarstvo prometa Direkcije cesta	Kontinuirano	Implementacija projekata
Osigurati dugoročne projekte za unapređenje i izgradnju cestovne infrastrukture	Federalno ministarstvo prometa Direkcije cesta	Kontinuirano	Implementacija projekata
Izrada projekata kontinuiranog održavanja cestovne infrastrukture	Federalno ministarstvo prometa Direkcije cesta	2008.-2009.	Implementacija projekta
Izgradnja cestovne infrastrukture (tuneli, mostovi) primjenom EU	Federalno ministarstvo prometa	Kontinuirano	Suvremene saobraćajnice

direktive koja se odnosi na sigurnost cestovne infrastrukture	Direkcije cesta		
Uspostaviti jasan, efikasan i funkcionalan sistem institucija koje upravljaju cestama	Federalno ministarstvo prometa	2008.-2010.	Unapređenje i modernizacija sigurnosnih programa
Adekvatno praćenje i pozicioniranje sigurnosti cestovnog saobraćaja	Federalno ministarstvo prometa	Kontinuirano	Preventivno djelovanje radi povećanja stupnja sigurnosti
Suvremeno vođenje evidencije cesta, cestovnog pojasa, saobraćajne signalizacije i opreme ceste	Federalno ministarstvo prometa Direkcije cesta	Kontinuirano	Bolja informiranost zainteresiranih subjekata
Uvođenje revizije zahtjeva sigurnosti saobraćaja	Federalno ministarstvo prometa	Kontinuirano	Izrada stručnog priručnika Road Safety Audit
Analiza opasnih mjesta na cestovnoj infrastrukturi - "crne točke"	Direkcije cesta	Kontinuirano	Smanjenje broja opasnih mjesta "crne točke"
Analiza privremenih i stabilnih objekata u pojasu cestovne infrastrukture	Direkcije cesta	Kontinuirano	Smanjenje nelegalne izgradnje u pojasu cestovne infrastrukture
Definiranje prihvatljivih brzina sa stanovišta sigurnosti cestovnog saobraćaja	Federalno ministarstvo prometa	Kontinuirano	Smanjenje broja saobraćajnih nezgoda kod koji je uzrok brzina
Kontinuirana edukacija i usavršavanje kadrova uključenih u sigurnost cestovnog saobraćaja	Federalno ministarstvo prometa	Kontinuirano	Kontinuirana implementacija programa usavršavanja
Utvrđivanje dopuštene brzine kretanja vozila u optimalnim uvjetima	Direkcije cesta	Kontinuirano	Smanjenje broja prekoračenja brzine

3.3. AKCIONI PLAN - Federalno ministarstvo zdravstva FBiH

Sistem pomoći ozlijeđenim treba biti orijentiran na samopomoć, uzajamnu pomoć i sistemsko organiziranje službi hitne medicinske pomoći. U novom sistemu koji je proistekao iz novog zakona o sigurnosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini, Crveni križ/krst je određen kao institucija koja će educirati vozače za pružanje prve pomoći. Zakon je previdio ovu instituciju koja ima razgranatu mrežu organizacija po cijeloj Bosni i Hercegovini i koja bi trebala u narednom periodu dati poboljšanja u sistemu edukacije u pružanju prve pomoći, kako sebi tako i drugim ozlijeđenim u saobraćaju. Ovaj sistem aktiviran je krajem 2007. godine i neophodna je njegova daljnja nadgradnja, jer se pokazalo da pružanje prve pomoći neposredno nakon ozljeđivanja u saobraćaju može doprinijeti u velikoj mjeri spašavanju života, kao i smanjivanju invalidnosti.

S druge strane, potrebno je osigurati najbolju hitnu medicinsku pomoć na mjestu događanja saobraćajne nezgode. Hitna medicinska pomoć mora biti tako organizirana da maksimalno poštuje faktor vremena, jer svakih pola sata kašnjenja pružanja hitne medicinske pomoći povećava postotak smrtnosti za 300 %, kao i postotak invalidnosti.

U današnjem razvoju mjera zaštite ozlijeđenih u saobraćajnim nesrećama na području Bosne i Hercegovine, evidentno je nedovoljno znanje osnovnih postulata u pristupu povrijeđenom, kako od učesnika u saobraćaju, tako i od onih koji učestvuju u spašavanju, a nisu medicinski profesionalci. Nadalje, evidentna je neuvezanost sistema službi hitne medicinske pomoći na teritoriji Federacije BiH. Također, službe hitne medicinske pomoći neujednačene su u pogledu medicinsko-tehničke opremljenosti, kao i u pogledu medicinskog stručnog kadra. Važno je napomenuti da u Federaciji Bosne i Hercegovine postoji specijalizacija urgentne medicine. To bi trebalo dati visoki kvalitet hitnim medicinskim službama u Federaciji Bosne i Hercegovine. Međutim, specijalisti su uglavnom koncentrirani u većim gradovima, dok su službe hitne medicinske pomoći u manjim mjestima kadrovski i stručno vrlo raznolike.

Predložena strategija

1. Ostvariti jedinstven pristup organizaciji hitnih medicinskih službi na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine;
2. Definirati mrežu zdravstvenih ustanova sa jedinstvenim pozivnim brojem;
3. Ostvariti jedinstvenu obuku i trening za medicinsko osoblje hitnih medicinskih službi u skladu s međunarodnim standardima;
4. Osigurati standardne protokole za tretman povrijeđenog (utvrđivanjem jedinstvenih protokola za tretman povrijeđenog, osigurava se standardni postupak za tretman povrijeđenog);
5. Unaprijediti sistem izvještavanja o povredama i smrtnim ishodima uzrokovanim saobraćajnim nezgodama.

Operativni plan

1. Utvrditi jedinstven standard organizacije i opremljenosti službi hitne medicinske pomoći u skladu s međunarodnim standardima;
2. Utvrditi mrežu službi hitne medicinske pomoći u skladu sa potrebama;
3. Izrada programa kontinuirane edukacije za osoblje urgentnih medicinskih službi (prehospitalnih i hospitalnih);
4. Implementacija programa obuke medicinskog osoblja za tretman urgentnih stanja (BLS kurs, ALS kurs, ACLS kurs, ATLS kurs, HMT kurs);
5. Medijska kampanja i izrada promotivnih materijala o značaju i ulozi hitne medicinske pomoći na mjestu saobraćajnog udesa te načinu pozivanja hitne medicinske pomoći, kao i posljedicama nestručnog i neodgovarajućeg transporta povrijeđenog bez pružene hitne medicinske pomoći.

Naziv aktivnosti	Odgovorni subjekti i nosioci aktivnosti	Rok	Izlazni rezultat
Analiza stanja kadra, prostora, opreme, načina organizacije hitnih medicinskih službi na teritoriji FBiH	Federalno ministarstvo zdravstva Kantonalna ministarstva zdravstva Zavodi za javno zdravstvo	2008.-2009	Napravljena analiza stanja hitnih medicinskih službi na teritoriji FBiH
Jedinstven standard organizacije i opremljenosti hitnih medicinskih službi u skladu s međunarodnim standardima	Federalno ministarstvo zdravstva Kantonalna ministarstva zdravstva	2008.- 2009.	Legislativa za oblast hitne medicinske pomoći usklađena sa međunarodnim standardima
Opremanje službi hitne medicinske pomoći	Vlade svih nivoa	Kontinuirano	Standardizirana oprema hitnih medicinskih službi u FBiH
Utvrdjivanje mreže službi hitne	Federalno ministarstvo		

medicinske pomoći u FBiH sa jedinstvenim pozivnim brojem	zdravstva Kantonalna ministarstva zdravstva Zavodi za javno zdravstvo Ministarstva za promet i komunikacije	2009.-2013.	Utvrđena mreža HMS, sa jedinstvenim pozivnim brojem
Uspostavljanje centara za primanje zahtjeva za hitnu medicinsku pomoć (dispečerski centar)	Kantonalne vlade	2010.-2011.	Uspostavljeni dispečerski centri u kantonima
Izrada programa kontinuirane edukacije za osoblje urgentnih medicinskih službi prehospitalnog i hospitalnog nivoa)	Federalno ministarstvo zdravstva Zdravstvene ustanove Obrazovne ustanove	2008.-2013.	Izrađeni programi za kontinuiranu edukaciju osoblja urgentnih medicinskih službi
Implementacija programa kontinuirane edukacije osoblja urgentnih medicinskih službi	Zdravstvene ustanove Obrazovne ustanove	Kontinuirano	Implementirani programi kontinuirane edukacije
Medijska kampanja, promotivni materijali o značaju i ulozi hitne medicinske pomoći na mjestu saobraćajnog udesa, načinu pozivanja hitne medicinske pomoći, posljedicama nestručnog transporta povrijeđenog bez pružene hitne medicinske pomoći	Federalno ministarstvo zdravstva Kantonalna ministarstva zdravstva Zavodi za javno zdravstvo Zdravstvene ustanove Federalno ministarstvo unutarnjih poslova Mediji	Kontinuirano	Provodi se medijska kampanja
Uspostaviti razmjenu informacija između pojedinih institucija	Nadležne institucije	2009.-2013.	Podaci između institucija se razmjenjuju
Izvršiti prilagođavanje izvještaja evropskim izvještajima o saobraćajnim nezgodama	Nadležne institucije	2009.-2013.	Izveštavanje prilagođeno evropskim izvještajima
Uspostava adekvatnog nadzora nad radom Crvenog krsta/križa u segmentu edukacije vozača motornih vozila za prvu pomoć	Nadležne institucije	2009.-2013.	Osavremenjivanje i bolja pripremljenost kandidata za vozački ispit u pružanju samopomoći i pomoći unesrećenim u saobraćajnim nezgodama

B. Helikopterska hitna medicinska pomoć na mjestu saobraćajne nesreće

Nažalost, u Bosni i Hercegovini ne postoji helikopterska hitna medicinska pomoć na mjestu saobraćajne nesreće. Postojeća dva medicinska helikoptera pripadaju Armiji Bosne i Hercegovine, nemaju odgovarajuću medicinsku posadu (tj. imaju samo medicinskog tehničara) te se ne mogu koristiti za spašavanje i urgentni medicinski tretman povrijeđenih u saobraćajnim nesrećama na mjestu događaja. Postojale su inicijative da osoblje Zavoda za hitnu medicinsku pomoć Kantona Sarajevo bude hitni medicinski tim na helikopteru, ali ta inicijativa nikada nije ostvarena. U načelu, postoji saglasnost za korištenje medicinskog helikoptera Armije Bosne i Hercegovine u medicinske svrhe. Procedure za njegovo angažiranje su vrlo komplicirane: jedino

je moguće planirati njegovo korištenje za naredni dan, tj. upotrebljiv je samo za interhospitalne planirane Transporte. Stoga je nemoguće u postojećim uvjetima koristiti medicinski helikopter za hitnu medicinsku pomoć unesrećenim u saobraćajnom udesu na mjestu događaja.

Predložena strategija

- Nabavka medicinskog helikoptera za pružanje hitne medicinske pomoći na mjestu saobraćajne nesreće
- Izgradnja heliodroma
- Edukacija medicinskog osoblja za transport vitalno ugroženog pacijenta medicinskim helikopterom
- Utvrditi procedure za korištenje helikoptera kod hitnog medicinskog transporta

Operativni plan

Naziv aktivnosti	Odgovorni subjekti i nosioci aktivnosti	Rok	Izlazni rezultat
Nabavka medicinskog helikoptera za pružanje hitne medicinske pomoći na mjestu saobraćajne nesreće	Vlada FBiH	2009.-2011.	Nabavljen helikopter
Izgradnja heliodroma uz postojeće, a prema potrebama	Vlada FBiH	2009.-2013.	Izgrađeni heliodromi prema potrebama
Utvrditi procedure za korištenje helikoptera kod hitnog medicinskog transporta	Nadležne institucije	2009.-2013.	Procedure utvrđene
Edukacija medicinskog osoblja za transport vitalno ugroženih pacijenata medicinskim helikopterom	Službe hitne medicinske pomoći	Kontinuirano	Obavljena edukacija osoblja

3.4. AKCIONI PLAN - Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke FBiH

Ciljevi: Imajući u vidu stanje sigurnosti u Bosni i Hercegovini, a posebno prisutne prekršaje u drumskom saobraćaju, potrebno je intezivirati aktivnosti na ovom planu i u školi, kako bi se na taj način davao doprinos u pravcu povećanja stepena sigurnosti. Aktivnosti koje će se poduzimati u smislu poboljšanja stepena sigurnosti u drumskom saobraćaju u BiH, predviđene su za period do kraja 2013. g., a time bi se stvorile pretpostavke da se BiH svrsta u zemlje sa srednjim brojem saobraćajnih nezgoda i brojem poginulih u saobraćajnim nezgodama u Evropi.

Mjere: Uvođenje saobraćajnog odgoja u sve odgojno-obrazovne ustanove, počevši od dječijih vrtića, koje će dugoročno utjecati na ponašanje najmlađih i adolescentne skupine učenika u saobraćaju, podrazumijeva sljedeće:

- učenike upoznati s opasnostima koje ih očekuju u saobraćaju na cestama;
- utjecati na vozače, roditelje, na njihovo opće ponašanje u saobraćaju, u prvom redu na učenike kao pješake-učesnike u saobraćaju;
- povećati nivo saobraćajne kulture i sigurnosti učenika u saobraćaju, te smanjiti rizik od nastajanja saobraćajnih nezgoda u kojima učestvuju učenici kao učesnici u saobraćaju.

Dugoročne aktivnosti

- Zaštita djece i mladih u saobraćaju

- Obrazovanje predškolske i školske djece u svrhu kontinuiranog stjecanja saobraćajnog znanja i kulture
- Obrazovanje nastavnika i odgajatelja
- Animiranje poboljšanja u saobraćaju (kontinuirani zadatak)

U okviru odgojno-obrazovanog sistema od početka predškolskog do završetka srednjeg obrazovanja, učenici u okviru vannastavnih aktivnosti trebaju se educirati iz oblasti cestovnog saobraćaja, te ukazivati na ulogu i značaj znanja iz ove oblasti.

PREDŠKOLSKO OBRAZOVANJE	SEKCIJA	NATJECANJE
	Osnovna pravila sigurnog ponašanja u saobraćaju	Općinsko
OSNOVNO OBRAZOVANJE	Saobraćajni znakovi i signalizacija	Općinsko Kantonarno Federalno Državno
SREDNJE OBRAZOVANJE	- Kultura ponašanja u saobraćaju - Priprema za učestvovanje u saobraćaju	Kantonarno Federalno Državno natjecanje
SAOBRAĆAJNI KABINETI - OSNOVNI ZNACI U SAOBRAĆAJU - SHEME - SLIKE AUDIOVIZUELNA SREDSTVA	Saobraćajni poligoni u lokalnim sredinama	Seminari za odgajatelje i učitelje (pravila u prometu)
	(Općinski centri)	- Ponašanje odraslih (roditelja s ciljem da se poveća sigurnost u saobraćaju), kao i drugih učesnika u saobraćaju

Dodatne aktivnosti Federalnog i kantonalnih ministarstava obrazovanja sa nositeljima i izlaznim rezultatima akcionog plana

Naziv aktivnosti	Odgovorni subjekti i nosioci aktivnosti	Rok	Izlazni rezultat
Preventivno-odgojni rad sa svim učesnicima u saobraćaju	Federalno ministarstvo obrazovanja Kantonarno ministarstva obrazovanja	Kontinuirano	Stvaranje i razvijanje humanijih odnosa među učesnicima u saobraćaju
Uvođenje stalne pripreme i usavršavanja nastavnog i instruktorskog kadra, kao i članova ispitnih komisija	Federalno ministarstvo obrazovanja Kantonarno ministarstva obrazovanja	Kontinuirano	Poboljšanje obuke i prolaznosti kandidata
Sistemska provođenje odgojnog rada sa vozačima i ostalim osobljem u autotransportnim preduzećima	Kantonarno ministarstva obrazovanja	Kontinuirano	Povećanje cjelokupne sigurnosti u saobraćaju
Upoznavanje sa novim pasivnim-sigurnosnim sistemima u vozilima	Federalno ministarstvo obrazovanja Kantonarno ministarstva obrazovanja	Kontinuirano	Korištenje novih sigurnosnih sistema u vozilima
Medijske kampanje usmjerene prema učesnicima u saobraćaju	Federalno ministarstvo obrazovanja	Kontinuirano	Podizanje svijesti na viši nivo svih

			učesnika u saobraćaju
Sistemska nadziranje rada institucija zaduženih za saobraćajno obrazovanje	Federalno ministarstvo obrazovanja	Kontinuirano	Analiza ostvarenih rezultata

Kvalitativnim mjerama treba postići smanjenje broja poginulih teško i lahko ozlijeđenih osoba te zaustaviti rast ukupnog broja saobraćajnih nezgoda, a u koje se mogu ubrojiti sljedeće aktivnosti:

- **Povećati saobraćajnu kulturu stanovništva** kroz bolje poznavanje i poštivanje saobraćajnih propisa kao i povećanje društvene svijesti o problemu stradanja u saobraćaju;
- **Osposobljavanje u poznavanju saobraćajnih propisa** za sigurno sudjelovanje u saobraćaju već u dječijoj dobi;
- **Uvođenje saobraćajnog odgoja u sve odgojno-obrazovne ustanove**, počevši od dječijih vrtića, koja će dugoročno utjecati na ponašanje najmlađe i adolescentske skupine učesnika u saobraćaju.

ZBIRKA PITANJA I ZADATAKA S UPUTAMA, ODGOVORIMA I RJEŠENJIMA, I TO:

- za predškolsko,
- za osnovno,
- za srednje obrazovanje.

Napomena: zbirke i priručnike treba izraditi kompetentna radna skupina.

4.0. OBJEDINJAVANJE REZULTATA I ANALIZA PROVOĐENJA MJERA

Kratkoročne i dugoročne strateške kao i preventivne, regulativne i organizacione mjere u smanjenju broja saobraćajnih nezgoda, prezentirane u Polaznim osnovama strategije sigurnosti drumskog saobraćaja za period 2008.-2013. godina, mogu u cjelosti biti realizirane, uz adekvatan pristup svih segmenata društva i prihvatljiv nadzor i provodivost.

U provođenju zacrtanih ciljeva i mjera u Polaznim osnovama strategije sigurnosti drumskog saobraćaja za period 2008.-2013. godina, očekivati je aktivno učešće i razradu akcionih programa u segmentu sigurnosti u saobraćaju od državnih institucija (ministarstva transporta i komunikacija) preko entitetskih institucija, od ministarstva prometa/saobraćaja sa pratećim institucijama ovog ministarstva, entitetskih ministarstava unutrašnjih poslova sa svojim nižim organizacionim jedinicama, pa preko ministarstva obrazovanja i njegovih institucija do ministarstva zdravstva i pratećih institucija.

Svako federalno ministarstvo je dužno formirati ekspertni tim koji će se starati o realizaciji planiranih mjera i aktivnosti, federalna ministarstva su dužna da svakodnevno evidentiraju stanje i postignute rezultate, te da mjesečno jedanput te analize i rezultate dostave ekspertnom timu koji će formirati Vlada FBiH. Ekspertni tim će sačinjavati dva člana ispred FMUP-a, te po jedan član iz Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, Federalnog ministarstva zdravstva, Federalnog ministarstva nauke i obrazovanja. Ekspertni tim će vršiti analizu i koordinaciju provođenja mjera iz Akcionog plana te na osnovu toga po potrebi instruirati federalna ministarstva o daljnjoj realizaciji plana.

Ekspertni tim će svakih šest mjeseci izvještavati Vladu FBiH o uspješnosti realizacije cjelokupnog projekta.

Ekspertni tim će u svojim aktivnostima saradivati s ostalim federalnim ministarstvima u ostvarivanju njihove uloge u realizaciji projekta.

Na osnovu pokazatelja koji ukazuju na stanje sigurnosti saobraćaja za analizirani period, moguće je da se i ovaj Akcioni plan dopunjava i prilagođava trenutnom stanju sigurnosti saobraćaja.

5.0. MATERIJALNO-TEHNIČKA SREDSTVA

Materijalna i finansijska sredstva za provedbu Akcionog plana će osigurati:

- nadležna ministarstva Vlade Federacije Bosne i Hercegovine
- nadležna ministarstva vlada kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine

6.0. VRIJEME I NAČIN IZVRŠENJA

Program kampanje kao i Akcioni plan za poboljšanje sigurnosti saobraćaja u Federaciji Bosne i Hercegovine realizirat će se kontinuirano kroz svakodnevne redovne i vanredne aktivnosti u periodu 2008.-2013. godina, počev od **01. 10. 2008.** godine.

7.0. ZAKLJUČCI

- Usvaja se dokument: Akcioni plan za provedbu mjera iz dokumenta „Polazne osnove strategije sigurnosti drumskog saobraćaja Federacije Bosne i Hercegovine 2008.-2013.“
- Zadužuju se Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, Federalno ministarstvo zdravstva, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke da pristupe provedbi usvojenog Akcionog plana za provedbu mjera iz dokumenta „Polazne osnove strategije sigurnosti drumskog saobraćaja Federacije Bosne i Hercegovine 2008.-2013.“, počev od 01. 10. 2008. godine
- Imenuje se Ekspertni tim Vlade FBiH za praćenje realizacije Akcionog plana za provedbu mjera iz dokumenta "Polazne osnove strategije sigurnosti drumskog saobraćaja Federacije Bosne i Hercegovine 2008.-2013" u sastavu:
  1. Pavo Boban, Federalno ministarstvo prometa i komunikacija - predsjednik
  2. Kemal Ademović, Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova - član
  3. Safet Kapo, Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova - član
  4. Dr. Jasminka Kovačević, Federalno ministarstvo zdravstva - član
  5. Adnan Zeković, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke - član

